
De vuistregels van vaccinatie

Vaccineren is een goede manier om ziekteproblemen te voorkomen, maar ongeremd tegen allerlei mogelijke ziekteverwekkers enten is niet nodig. Voor u start met vaccineren is het verstandig om samen met de dierenarts een goede analyse te maken van de risico's.

Bij de afweging of u gaat vaccineren is het belangrijk te weten dat sommige ziekteverwekkers zo algemeen voorkomen, dat vaccineren altijd verstandig is (bijvoorbeeld tegen vlekziekte of Parvo). Andere ziekteverwekkers komen ook op vrijwel alle varkensbedrijven voor, maar veroorzaken lang niet altijd problemen (bijvoorbeeld PIA en App). Dan ligt het een stuk minder voor de hand om standaard te vaccineren. Naast vaccinatie is het altijd belangrijk ook andere maatregelen te overwegen om de blootstelling aan ziekteverwekkers te minimaliseren. Denk bij PRRS en salmonella bijvoorbeeld aan de biosecurity.

Soorten vaccins en toedieningswijze

Voor varkens zijn vooral vaccins beschikbaar tegen bacteriën, bacterie-toxinen en virussen. Er zijn vaccins met dode en met levende, verzwakte virussen. Afhankelijk van waar het vaccin zijn voornaamste werk moet doen, bestaan er verschillende toedieningswijzen. Vaccins die specifiek hun werk doen in het darmslijmvlies worden verstrekt via voer of drinkwater (bijvoorbeeld bij PIA en salmonella). De meeste varkensvaccins moeten echter worden geïnjecteerd, zodat het afweerapparaat intensief kennismakt en de juiste antistoffen aanmaakt. Na een eerste introductie is na ten minste twee weken eigenlijk altijd een tweede vaccin nodig (een zogenaamde 'booster'). Daarna gaat het dier in veel grotere hoeveelheden antistoffen produceren.

Wanneer vaccineren?

De vuistregel bij vaccinatie is: zorg dat het varken beschermd is voordat de ziekte uitbreekt. Wil je een hele veestapel beschermen tegen een bepaalde infectie, dan is enten voor de voet een logische keuze. Men past speciale schema's toe in het geval van risico's op entreacties. Als bijvoorbeeld een koortsreactie wordt gevreesd na een vlekziekte-enting, waarbij een kans op verwerpen bestaat, dan is het beter niet te enten tijdens de dracht. Ter bescherming van een bepaalde leeftijdsgroep (bijvoorbeeld biggen of opfokgelten) is het nodig om dieren gericht te vaccineren in de betreffende levensfase (bijvoorbeeld tegen Mhyo, Circovirus of Parvo). Als het de bedoeling is om jonge biggen te

beschermen, dient men zeugen aan het einde van de dracht te vaccineren, zodat ze zoveel mogelijk antistoffen meegeven in de biest (bijvoorbeeld bij geboortediarrée).

Vaccin lijkt niet te werken; hoe kan dat?

Als een vaccin niet lijkt te werken of zelfs ziekteverschijnselen lijkt te veroorzaken, zijn daar verschillende mogelijke oorzaken voor. Bij jonge biggen kan sprake zijn van een interactie met de antistoffen vanuit de biest. Het vaccin kan geneutraliseerd worden door die antistoffen waardoor het niet werkt, maar waardoor tegelijkertijd ook de antistoffen opgebruikt worden en het dier zelfs gevoeliger wordt voor de betreffende infectie. Dit verschilt sterk per vaccin. Als een dier kort voor de vaccinatie besmet is met de betreffende ziekteverwekker, zal de extra prikkeling van het immuunapparaat door het vaccin extra ziekteverschijnselen kunnen veroorzaken. Het lijkt dan of ze ziek worden van het vaccin. Hetzelfde kan gebeuren als dieren met een slechte algemene afweer worden geënt met een verzwakt levend virus.

Een onzorgvuldige werkwijze bij het vaccineren kan de werking van vaccins negatief beïnvloeden, bijvoorbeeld als de houdbaarheidsdatum overschreden is. Bij het mengen van vaccins in een spuit gebeurt het soms dat conserverende stoffen van het ene vaccin schadelijk zijn voor de andere entstof. Verder kunnen dieren een slecht functionerend afweerapparaat hebben door stress, ondervoeding of een bijkomende infectie. Tot slot zijn niet alle vaccins even effectief. Van veel virussen en bacteriën bestaan uiteenlopende stammen. Als een andere stam van de ziekteverwekker rondgaat dan die in het vaccin zit, kan de effectiviteit tegenvallen (bijvoorbeeld bij griep, PRRS, Glässer en streptokokken-autovaccins).

Conclusie

Overleg altijd goed met uw dierenarts en laat vaccinaties die overbodig zijn achterwege. Denk ook altijd aan andere preventieve maatregelen, zoals het verbeteren van de biosecurity of het stalklimaat. Als u besluit te vaccineren, volg dan de bijsluiter en grijp niet naar alternatieve entschema's die volgens een buurman goed werken. Werk bijvoorbeeld niet met halve doseringen en dien het vaccin altijd op de juiste wijze toe. Om een voorbeeld te noemen: vaccins die gemaakt zijn om te worden geïnjecteerd, werken echt niet als ze via het drinkwater worden toegediend.